

FLEMMING CHR. HANSEN

"SOMMERFUGLEDALEN" & "RIDS"

Flemming Chr. Hansen
ved det digitale Allen-orgel i Sakskøbing Kirke

Helikon Records [2011, HCD 1064]

Sakskøbings Kirkes organist Flemming Chr. Hansen (FCH) har udsendt en CD med egne værker indspillet på Sakskøbing Kirkes digitale Allen-orgel.

Orglet har 'samplede' registre, hvilket vil sige at det er baseret på optagelser af virkelige pibeorgler. Hele konceptet, og derved også succeskriteriet, for et samplet digitalorgel må være, at få det til at lyde så meget af pibeorgel som muligt. Og efter første 'ørekast' virker det til at være lykket meget godt i Sakskøbing. Men man sidder alligevel med en lidt ubehagelig fornemmelse i ørerne, når man har hørt en hel CD med orglet. Der er noget trættende ved klangen – den er på en eller anden måde for perfekt og forudsigelig. Det lyder næsten som et pibeorgel men også kun næsten. F.eks. har de overblæsende fløjter den helt rigtige ansats, men det virker forkert når 'piberne' blæser over på fuldstændig samme måde, uanset om det er en høj eller dyb tone. 32 fods stemmen er enormt

fascinerende i sin voldsomhed, men samtidig fuldstændig urealistisk og kunstig. Svellen klinger ikke af at være åben og lukket, men af at skrue op og ned for en volumeknap. Jeg kan godt se den lavpraktiske, økonomiske fidus i digitale orgler, men jeg kan ikke forstå, at de skal bruges til andet end at øve sig på. Så længe det eneste kunstneriske mål er at kopierer lyden af et pipeorgel, hvilket a priori er et uopnåeligt og absurd projekt, vil et digitalorgel altid være et sekunda-instrument. Hvis man derimod skabte et digitalorgel der ikke mindede om et pipeorgel, men stod ved sin elektroniske natur, kunne der sikkert komme noget kunstnerisk interessant ud af det. Tænk hvilke muligheder der kunne være i et digitalt orgel, hvor man kunne generere toner fra bunden af, opbygge overtonespektre, bruge forskellige filtre, tilføje diverse delays, lave glidende pitch-modulationer, ringmodulere 2 forskellige manualer, panorere lyden rundt i kirken osv...

FCH's musik til Inger Christensens sonetkrans "Sommerfugledalen" (1991) er holdt i et stramt minimalistisk udtryk. FCH plukker korte citater ud af hver sonet og skaber musik, der på en eller anden måde forholder sig til denne tekst. Miniature-formen bruges konsekvent hele værket igennem. Sætserne varer fra 47'' til 2'48'' og fokuserer ofte kun på en enkelt musikalsk idé, hvilket gør musikken velgørende stringent og logisk. På trods af disse korte musikalske udsagn er der, når alle sætserne høres i sammenhæng, en naturlig kontinuitet og formal konsekvens i musikken. Der er en (måske ikke teoretisk beviselig men i hvert fald fænomenologisk) kohærens mellem mikro- og makroplanet. Der er også god variation i det akkordiske og teksturelle materiale, og musikken er fortløbende interessant at lytte på. En anke kunne være, at musikken til tider bliver lidt anakronistisk og 'organist-improvisationsagtigt'. F.eks. når dur/mol akkorder parallelføres i mediantforbindelser (track 4 og 6) eller når der åbenlyst plagieres i Messiaen-stil (track 1 og 7). Det kommer til at virke lidt som umotiverede fremmedlegemer i en ellers meget original og gennemført musik.

Værket 'Rids' er komponeret over Gustaf Munch-Petersens "Nitten digte" (1937). Også her har FCH taget udgangspunkt i enkelte ord eller sætninger i digtene og skabt musikken ud fra disse. Også miniaturen er gennemgående for dette værk (med undtagelse af det sidste track). Hvor der i "Sommerfugledalen" var et bånd mellem de enkelte sætser, virker "Rids" mere som et katalog af enkeltstående stykker. Ikke at det gør noget, musikken perciperes blot på en anden måde. Faktisk synes jeg at det kompositoriske indhold er stærkest i "Rids" – der er flere originale idéer og knap så meget 'katedralmuzak' som i "Sommerfugledalen". Blandt favoritterne er track 19, hvor FCH benytter orglets mulighed for at spille i uligesvævende temperatur med nogle syrede, æteriske klange til følge, og track 22 der har en dragende råhed og energi i sig.

Som komponist (bedømt ud fra denne CD alene) er FCH et meget positivt bekendtskab. Han placerer sig, efter min mening, i forlængelse af den danske minimalist-bølge "ny enkelthed", der blomstrede i 60-70'erne (med frontfigurer som Henning Christiansen, Pelle Gudmundsen-Holmgreen og Hans Abrahamsen) som en modreaktion på den centraleuropæiske serielle og komplekse kompositionsmusik. Som hos "ny enkeltheds-komponisterne" har FCH en forkærlighed for korte, enkle, gennemskuelige og ofte tonalt funderede stykker med et nærmest provokerende naivistisk og monotont udtryk. FCH's musik er stærkest netop der, hvor den er mest gennemført i sin enkelthed, der hvor noget interessant bliver sagt med kun de allernødvendigste virkemidler. Men hvis man placerer FCH's musik i en nutidig kontekst, fremstår den en anelse old-school og ufarlig. Man savner en kompositorisk opdatering eller i det mindste en stillingtagen til nogle af de sidste 50 års væsentlige kunstmusikpionerers æstetikker og filosofier (Ligeti, Xenakis, Lachenmann, Ferneyhough, Sciarrino etc.).

Angående fremførelsen af musikken er der ikke meget at bemærke. Komponisten selv må jo have en nogenlunde klar idé om, hvordan musikken gør sig bedst. FCH's orgelspil er meget overbevisende og kontrolleret, og han musicerer med en grundlæggende naturlighed. Man kunne savne lidt mere temperament og kontrast i de musikalske udtryk, men om det ligger i kompositionen eller interpretationen er svært at bedømme.

Alene fordi denne CD (qua det digitale orgel og den nykomponerede musik) skiller sig ud fra meget af det der ellers udgives, er den bestemt anbefalelsesværdig. At den også rummer visse kunstneriske kvaliteter er uomstrideligt, uanset hvad man i øvrigt måtte mene om digitale orgler og ny kompositionsmusik.

Morten Ladehoff, 7. januar 2012